

Yumurtalıqın metastatik şişlərinin patogenezi, diaqnostika və müalicə alqoritmləri

Əkbər İbrahimov

Azərbaycan Tibb Universitetinin Onkologiya kafedrası

Yumurtalıqın metastatik şişləri dedikdə yumurtalıqdan kənar orqanda inkişaf edib daha sonra yumurtalıqda yayılan şişlər nəzərdə tutulur. Bədxassəli yumurtalıq şişi aşkar edilən xəstələrin klinik raportları və autopsiya protokollarında 5-30% hallarda yumurtalıqın metastatik şişlərinə təsadüf edilmişdir [1].

Açar sözlər: yumurtalıq, metastaz, süd vəzi

Xülasə. Yumurtalıqın metastatik şişləri dedikdə yumurtalıqdan kənar orqanda inkişaf edib daha sonra yumurtalıqda yayılan şişlər nəzərdə tutulur. Bədxassəli yumurtalıq şişi aşkar edilən xəstələrin klinik raportları və autopsiya protokollarında 5-30% hallarda yumurtalıqın metastatik şişlərinə təsadüf edilmişdir [1]. Yumurtalıqların metastatik şişləri müxtəlif lokalizasiyalı xərçəngin limfogen, hematogen və ya implantasion yolla yumurtalıqlara metastaz verməsi nəticəsində hasil olur. Tədqiqatlar nəticəsində yumurtalıqlara ən çox metastaz verən şişlərin süd vəzi, yoğun bağırsağ, mədə, appendiks, uşaqlıq cismi və uşaqlıq boynu şişləri olduğu müəyyən edilmişdir [2]. Qeyd edək ki, yumurtalıqların birincili şişləri üçün standart müalicə üsulu sitoreduktiv əməliyyat və kimyəvi terapiyanın kombinasiyasıdır. Lakin bu yanaşma yumurtalıqın metastatik şişləri üçün keçərli deyil. Çünki belə hallarda cərrahi yanaşma ciddi fəsadlara səbəb ola bilər. Bu şişləri yumurtalıqın birincili şişlərindən fərqləndirmək çətindir, buna görə də diferensial diaqnostika diqqətlə aparılmalıdır. Radioloji Diaqnostik Onkologiya Qrupu (*RDOG-The Radiology Diagnostic Oncology Group*) MRT-də şişin solid komponentli olmasını və rəngli doppler ultrasəs müayinəsində şişin RI dəyərinin

(*resistance index-RI*) yüksək olmasını, yumurtalıqın metastatik şişləri üçün diaqnostik kriteriya kimi istifadəsini məsləhət görmüşdür [3].

Nəticə etibarlı ilə yumurtalıqların solid və bilateral şişləri, CEA onkomarkerinin yüksək olması, CK20, CDX2 və MUC2 immunohistokimyəvi boyaların pozitiv olması metastatik yumurtalıq xərçənginin diaqnozunda faydalı parametrlər hesab edilir [4, 5]. İlk simptomlara və anamnezdə mədə, yoğun bağırsağ və süd vəzi xərçənginin olmasına xüsusi diqqət yetirilməlidir. Yumurtalıqların metastatik adenokarsinomaları morfoloji və klinik olaraq yumurtalıqların birincili şişlərinə çox oxşayır. Bu səbəbdən *diaqnozun dəqiqləşdirilməsi üçün radioloji, laborator, patohistoloji və immunohistokimyəvi metodları özündə cəmləşdirən multidisiplinar yanaşma vacibdir.*

Süd vəzi xərçəngi yumurtalıqda metastaz verdikdə proqnoz ciddiləşir, xəstələrin beşillik yaşama göstəricisi 10%-dən azdır. Yumurtalıqların şişlə bilateral zədələnməsi (80% hallarda) və ölçülərinin kiçik olması xarakterik əlamətdir. Profilaktik ooforektomiya icra olunan xəstələrin 10%-də yumurtalıqlarda mikrometastazlara rast gəlinmişdir. Bu səbəbdən də xüsusilə ailə anamnezi və ya BRCA mutasiyası olan xəstələrdə mütəmadi olaraq

profilaktik məqsədlə ginekoloji və radioloji müayinələr aparılmalıdır.

Bibliografiya

1. Lee SJ, Bae JH, Lee AW, Tong SY, Park YG, Park JS. Clinical characteristics of metastatic tumors to the ovaries. *J Korean Med Sci* 2009; 24:114-9.
2. Moore RG, Chung M, Granai CO, Gajewski W, Steinhoff MM. Incidence of metastasis to the ovaries from nongenital tract primary tumors. *Gynecol Oncol* 2004;93:87-91.
3. Douglas LB, Kelly HZ, Clare MC, Mary CF, Stuart GS, Barbara JM et al. Primary versus Secondary Ovarian Malignancy: Imaging Findings of Adnexal Masses in the Radiology Diagnostic Oncology Group Study. *Radiol* 2001; 219:213-8.
4. Xiang L, Kong B. PAX8 is a novel marker for differentiating between various types of tumor, particularly ovarian epithelial carcinomas. *Oncol Lett* 2013; 5:735-8
5. Shin JH, Bae JH, Lee A, Jung CK, Yim HW, Park JS et al. CK7, CK20, CDX2 and MUC2 immunohistochemical staining used to distinguish metastatic colorectal carcinoma involving ovary from primary ovarian mucinous adenocarcinoma. *Jpn J Clin Oncol* 2010; 40:208-13.